

ประเด็น ยุทธศาสตร์ ฉบับที่ A22	14 เม.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์สมาชิกเขตเชงเก้น	เขตเชงเก้นกับการได้เข้าเป็นสมาชิกของ โรมานีและบัลแกเรีย	
ประเด็นสำคัญ	- การเข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้น ของโรมาเนียและบัลแกเรีย - ข้อจำกัดด้านพรมแดน - ผลกระทบต่อประเทศไทย	

ที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและกิจการภายใน (Justice and Home Affairs Council) มีมติเห็นชอบให้ยกเลิกจุดตรวจหนังสือเดินทาง สำหรับการเข้า-ออกทางบก ระหว่างประเทศสมาชิกเขตเชงเก้น กับโรมาเนียและบัลแกเรีย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 เป็นต้นไป โดยถือว่าโรมาเนียและบัลแกเรียได้เข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้น (Schengen Area) อย่างสมบูรณ์แล้ว จากการใช้เวลาาร่วม 13 ปี นับตั้งแต่ที่คณะกรรมาธิการยุโรปลงความเห็นเมื่อปี 2554 ว่าโรมาเนียและบัลแกเรียมีสิทธิ์เข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้น

ก่อนหน้านี้ ประเทศสมาชิกเขตเชงเก้นได้นำร่องยกเลิกการตรวจเอกสารประจำตัว สำหรับการเข้า-ออกทางอากาศและทางทะเล ระหว่างประเทศสมาชิกเขตเชงเก้น กับโรมาเนียและบัลแกเรีย ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2567 เป็นต้นมาว่าการเดินทางทางบกยังต้องผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากร โดยปัญหาสำคัญที่ถูกยกขึ้นมาพิจารณามากที่สุด คือประเทศออสเตรียที่ออกมาคัดค้านการเข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้นของโรมาเนียและบัลแกเรีย โดยอ้างว่าการลักลอบเข้าเมืองมายังภูมิภาคยุโรปตะวันตก มักจะผ่านมาจากทางโรมาเนียและบัลแกเรีย

อย่างไรก็ดี ช่วงครึ่งหลังของปี 2567 ฮังการีในฐานะประธานหมุนเวียนแห่งคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (President of the Council of the European Union) ได้พยายามผลักดันให้โรมาเนียและบัลแกเรียเข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้นอย่างเต็มที่ด้วยวิธีการทูต โดยเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 รัฐบาลฮังการีเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงกิจการภายในของออสเตรีย โรมาเนีย และบัลแกเรีย ณ กรุงบูดาเปสต์ ซึ่งผลการประชุมฯ ออกมาในแง่บวกเป็นอย่างมาก โดยผู้แทนรัฐบาลออสเตรียส่งสัญญาณว่าจะให้ความเห็นชอบสนับสนุนสมาชิกภาพของโรมาเนียและบัลแกเรีย ในที่ประชุม Justice and Home Affairs Council

การที่โรมาเนียและบัลแกเรียเข้าเป็นสมาชิกเขตเชงเก้น ทำให้ผู้ที่เดินทางเข้า-ออกโรมาเนียและบัลแกเรียไม่ต้องเสียเวลาตรวจเอกสารประจำตัวที่จุดผ่านแดน ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ อีกต่อไป ส่วนพลเมืองสหภาพยุโรปสามารถเดินทางข้ามพรมแดนโรมาเนียและบัลแกเรียได้ โดยใช้เพียงแค่บัตรประจำตัว

ประชาชนที่ออกโดยหน่วยงานรัฐของประเทศของตน ไม่ต้องใช้หนังสือเดินทาง สำหรับนักท่องเที่ยวจากนอกสหภาพยุโรปที่ต้องการขอวีซ่าระยะสั้น เพื่อมาเยือนเป็นระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลโรมาเนียและบัลแกเรียทั่วโลก ก็จะสามารถออกวีซ่าเซงกัน ที่สามารถใช้เดินทางเข้าประเทศสมาชิกเขตเซงกันอื่นๆ ได้อีกด้วย

แม้ทั้งสองประเทศจะได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกใหม่วีซ่าเซงกัน แต่ทั้งบัลแกเรียและโรมาเนียก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ออกพรมแดนได้เต็มรูปแบบ โดยเฉพาะ ‘พรมแดนทางบก’ โดยออสเตรียเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกเซงกันที่คัดค้านการเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบของทั้งสองประเทศ เนื่องจากยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน ‘การอพยพเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย’ ซึ่งหากปล่อยอาจทำให้วิกฤตผู้อพยพและผู้ลี้ภัยในยุโรป โดยเฉพาะในเขตพื้นที่เซงกันรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดด้านพรมแดนทางบกเป็น ‘อุปสรรคสำคัญ’ ของบรรดาผู้ประกอบการด้านการค้าและโลจิสติกส์ในบัลแกเรียและโรมาเนียอย่างมาก โดย UNTRR หนึ่งในสหภาพการขนส่งทางถนนสายหลักของโรมาเนียเผยว่า คนขับรถบรรทุกเคยใช้เวลารอขนส่งสินค้าบริเวณพรมแดนติดกับฮังการีนาน 8-16 ชั่วโมง ขณะที่บริเวณพรมแดนติดกับบัลแกเรียเคยรอนาน 20-30 ชั่วโมง หรืออาจรอนานสูงสุดถึง 3 วัน ทำให้ผู้ประกอบการชาวโรมาเนียมีต้นทุนด้านโลจิสติกส์สูงมาก

ด้านผู้ประกอบการบัลแกเรียระบุว่า สินค้าและบริการส่วนใหญ่มากถึง 97% ขนส่งผ่านเส้นทางทางบกเป็นหลัก ขณะที่ทางอากาศและทางทะเลคิดเป็นสัดส่วนเพียง 3% เท่านั้น จึงเรียกร้องให้รัฐบาลเดินทางแก้ไขอุปสรรคเรื่องมาตรการป้องกันผู้อพยพโดยเร็ว

อย่างไรก็ดี ประเทศสมาชิกเขตเซงกันบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และเนเธอร์แลนด์ ยังมีความกังวลต่อวิกฤตผู้อพยพลี้ภัยในทวีปยุโรป จึงมีการตั้งด่านตรวจเอกสารประจำตัวชั่วคราวตามชายแดนของตน เพื่อสกัดกั้นการย้ายถิ่นฐานแบบผิดกฎหมาย โดยหนึ่งในเงื่อนไขที่รัฐบาลออสเตรียยกขึ้นมาในที่ประชุม ณ กรุงบูดาเปสต์ คือ การขอให้ยังคงด่านตรวจเอกสารประจำตัว ณ จุดผ่านแดนทางบก ระหว่าง

ชายแดนฮังการี-โรมาเนีย และโรมาเนีย-บัลแกเรีย เป็นการชั่วคราว อย่างน้อย 6 เดือน เพื่อให้สหภาพยุโรปยังสามารถบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน และควบคุมการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงคาดว่าในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2568 การผ่านแดนทางบกอาจจะยังไม่คล่องตัวอย่างสมบูรณ์นัก โดยเฉพาะช่องทางการขนส่งสินค้าหลักระหว่างสองประเทศนี้กับประเทศอื่นๆ ยังเป็นการขนส่งสินค้าทางบก ซึ่งการที่รถบรรทุกขนส่งสินค้าต้องรอตรวจเอกสารที่ชายแดน โดยเฉพาะชายแดนฮังการี-โรมาเนีย และกรีซ-บัลแกเรีย ทำให้โรมาเนียและบัลแกเรียเสียเวลาและโอกาสทางการค้า

ความตกลงเชงเก้น (Schengen Agreement) เป็นความตกลงระหว่างประเทศส่วนใหญ่ในทวีปยุโรป ที่อนุญาตให้พลเมืองของประเทศสมาชิกความตกลงสามารถเดินทางในเขตเชงเก้นได้อย่างอิสระ และยังอนุญาตให้พลเมืองจากประเทศที่สามนอกสหภาพฯ ที่ถือวีซ่าเชงเก้น สามารถพำนักในเขตเชงเก้นระยะสั้นไม่เกิน 90 วันได้ ส่วนผู้ถือบัตรพำนัก (Residence Permit) ของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป มีสิทธิเดินทางข้ามประเทศได้เสรีภายในเขตเชงเก้น โดยไม่ต้องผ่านตรวจเอกสารประจำตัว

ปัจจุบัน มีประเทศสมาชิกเขตเชงเก้นที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ประกอบด้วย ออสเตรีย เบลเยียม โครเอเชีย สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี ฮังการี อิตาลี กรีซ ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลต้า เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ โปรตุเกส สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน และสวีเดน

วิเคราะห์

การที่โรมาเนียและบัลแกเรียได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกเชงเก้นได้สำเร็จ นับเป็นก้าวสำคัญในการบูรณาการด้านต่างๆ ในทวีปยุโรป ไม่ว่าจะเป็นการลงทุน การท่องเที่ยว และโดยเฉพาะการขยายมูลค่าเศรษฐกิจการค้าทั้งในยุโรป และการค้าระหว่างประเทศกับประเทศนอกยุโรป ทั้งนี้ คาดว่าหลังยกเลิกจุดตรวจหนังสือเดินทางชั่วคราวแล้ว ทั้งโรมาเนียและบัลแกเรียซึ่งมีพื้นที่ ประชากร และทรัพยากรอันมากมาย จะสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพิ่มกิจกรรมทางการค้า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การพัฒนาในส่วนนี้ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไทยสามารถเดินทางไปประเทศทั้งสองสะดวกขึ้น ลดขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารต่างๆ ส่วนในแง่ของการร่วมมือกันทางการค้าในภาคธุรกิจ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า/บริการที่สำคัญในภูมิภาค การพบปะผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย รวมถึงผู้ให้บริการขนส่งสินค้าในท้องถิ่น ก็จะได้รับอานิสงส์จากข้อตกลงอันนี้เป็นอย่างมาก

การเปิดช่องทางการค้าครั้งนี้ นับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยที่ส่งสินค้ามายังประเทศยุโรปอื่นๆ อยู่แล้ว ได้มีโอกาสพิจารณาความเป็นไปได้ในการเปิดตลาดสู่โรมาเนียและบัลแกเรียอีกด้วย ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา คือการหาผู้จัดจำหน่ายสินค้า (Distributor) ที่น่าเชื่อถือในการขยายตลาดไปยังสองประเทศนี้ เนื่องจากเพิ่งอยู่ในขั้นตอนการเริ่มต้นการเข้าตลาด ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยต้องระมัดระวังการร่วมมือกับบริษัทที่น่าเสนอตนเอง

พ.อ. สุเทพ ยั่งยืน
อจ.อก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.ditp.go.th/post/193658>
2. <https://www.infoquest.co.th/2025/457933>
3. <https://thestandard.co/bulgaria-and-romania-schengen-visa-still-issue/>